

Αναγκαία η απόδοση όλου του ανενεργού στρατοπέδου «Καρατάσιου»

Απόψεις

27 Φεβρουαρίου 2019

Πέρασαν 7 μήνες από τη λήξη της δημόσιας διαβούλευσης για το πρώην στρατόπεδο «Καρατάσιου», χωρίς να υπάρχει μια συνέχεια διαδικασιών. Η διαβούλευση ξεκίνησε την Τετάρτη 9 Μαΐου 2018 έως και την 15η Ιουλίου 2018. Τον Οκτώβρη 2018, είχε εισαχθεί σε τακτική συνεδρίαση της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης του δήμου Παύλου Μελά το θέμα γνωμοδότησης προς το δημοτικό συμβούλιο για την κατάθεση προτάσεων σχετικά με τη διεκδίκηση και αξιοποίηση του πρώην στρατοπέδου «Καρατάσιου». Έκτοτε, η υπόθεση είχε παγώσει μέχρι που ανακοινώθηκε πρόσφατα ότι θα εισαχθεί ως θέμα ημερήσιας διάταξης, στη συζήτηση του Δημοτικού Συμβουλίου στις 27/02/2019.

Της Κριστίνας Ηλέκτρας Μακνέα*

Και ενώ το «Καρατάσιου» φαίνεται να είναι μια στάσιμη υπόθεση, τα δεδομένα που δημιουργήθηκαν από το 2003, όταν εγκαταλείφθηκε το στρατόπεδο, δείχνουν το εντελώς αντίθετο. Η ανθρώπινη παρέμβαση και η δύναμη της φύσης σχημάτισαν ένα δυναμικό πεδίο μελέτης, δημιουργικότητας και καινοτομίας. Το «Καρατάσιου» έχει γίνει πηγή έμπνευσης για έρευνες, επιστημονικές εργασίες, καλλιτεχνήματα κ.ά. Μια τελευταία εργασία, σε μεταπτυχιακό επίπεδο, προσπάθησε να αναδείξει το στρατόπεδο συνθέτοντας στοιχεία αρχιτεκτονικής τοπίου, κοινωνικά και τεχνικά.

Καταρχήν είναι γνωστό ότι η έλλειψη πράσινων και δημόσιων ελεύθερων χώρων στις πόλεις είναι από τα σημαντικότερα προβλήματα της σημερινής εποχής. Πρόβλημα, το οποίο δεν

προέκυψε αλλά διογκώθηκε με το πέρασμα των χρόνων, στο όνομα της ανάπτυξης, θυσιάζοντας την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Η πολυετής διεκδίκηση των ανενεργών στρατοπέδων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και η επανένταξή τους στον αστικό ιστό με τα βέλτιστα οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια οδήγησε στη γέννηση νέων κινημάτων με μοναδικό σκοπό τη μετατροπή των στρατοπέδων σε χώρους πρασίνου.

Επίσης, σε παγκόσμια επίπεδο, έχει αποδειχτεί ότι οι χώροι πρασίνου στις πόλεις μπορούν να αναπτύξουν πολλές και διάφορες κοινωνικές, περιβαλλοντικές και αγροτικές δραστηριότητες.

Η έρευνα που έγινε, σε επίπεδο εργασίας, περιέχει ανάλυση και εκτίμηση του χώρου του στρατοπέδου, έκτασης 689 στρεμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Με ιδιαίτερη ευαισθησία, μελετήθηκαν οι δομές του χώρου οι οποίες έχουν ως βάση, ανθρωπογενή και φυσικά αίτια. Η τελική πρόταση είχε σκοπό, να διαφυλάξει την υπάρχουσα ισορροπία του χώρου, με τις λειτουργίες του, οι οποίες αναπτύχθηκαν με το πέρασμα του χρόνου.

Επιπλέον, το αντικείμενο της εργασίας αγγίζει θέματα όπως τα εξής: επιπτώσεις από την αστικοποίηση, ενασχόληση με τη γη, κάλυψη αναγκαίων ειδών επιβίωσης λόγω διατροφικού ζητήματος εν μέσω κρίσης, ένταξη της αειφορίας στην καθημερινότητα, αλληλεπίδραση της κοινωνίας με την αστική οικονομία, αύξηση των χώρων πρασίνου, ο ρόλος των κινημάτων χθες και σήμερα κ.ά.

Σημαντικό και αναπόσπαστο στοιχείο της εργασίας είναι η αναφορά στη Νότια φυσική οριοθέτηση του Στρατοπέδου, τον ιστορικό Ξηροπόταμο. Ιδιαίτερα θεωρούνται τα βιβλιογραφικά στοιχεία και τα αποτελέσματα τα οποία προέκυψαν με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS, από τα ερωτηματολόγια προς τους περιαστικούς καλλιεργητές (Περ.Κα.). Ιδιαίτερα δε είναι, η συλλογή προτάσεων διαχείρισης του χώρου από διάφορες οργανώσεις και επιστήμονες στο πλαίσιο διαβούλευσης του δήμου, η φωτογράφιση και καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης, τα χωροταξικά δεδομένα κ.λπ.

Κάποια από τα σημαντικά συμπεράσματα που προέκυψαν, είναι ότι:

- ο χώρος πρέπει να επιστραφεί ολόκληρος, στους φυσικούς του δικαιούχους δηλαδή στους πολίτες
- η ιδιοπαραγωγή και η επαφή με τη φύση είναι το βασικό κίνητρο απασχόλησης με την αστική καλλιέργεια στοχεύοντας στην ποιοτική παραγωγή βρώσιμων προϊόντων
- το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών επιθυμούν την ήπια ανάπλαση του ανενεργού Στρατοπέδου (με χώρους αναψυχής, ποδηλατόδρομους, περιπατητικούς διαδρόμους, αναψυκτήριο κ.λπ.), επομένως δεν πρέπει να αφαιρεθεί πράσινο ούτε να προστεθεί το γκρι του τσιμέντου.
- η ανάγκη για οργανική ένταξη στο χώρο, του Ξηροποτάμου, είναι εξίσου σημαντική όσο η ισορροπη απόδοση του χώρου στις αστικές καλλιέργειες και στη δημιουργία αστικού δάσους, με την ένταξη μιας μικρής λίμνης που θα ρυθμίζει το οικοσύστημα.

Επομένως, τα σημεία που πρέπει να αναδειχτούν είναι ο χώρος των Περ.Κα, ο Ξηροποτάμος, οι μαιανδρισμοί των μονοπατιών και τα κτίρια που μπορούν να αξιοποιηθούν.

Η συγκεκριμένη πρόταση διαμόρφωσης είναι ένα καλό παράδειγμα σταδιακής ενσωμάτωσης ενός δημόσιου χώρου στην καθημερινή ζωή της πόλης, κρατώντας ζωντανή τη μνήμη του χώρου, διατηρώντας το ανάγλυφο και τις αρχικές γραμμές και χρησιμοποιώντας μόνο ανακυκλώσιμα υλικά και υλικά φιλικά στο περιβάλλον.

Όλα αυτά αναδεικνύουν τον βιώσιμο χαρακτήρα της πρότασης η οποία βασίζεται κυρίως σε οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια, με στόχους, όπως:

- την ανάδειξη σχέσεων αλληλεγγύης μεταξύ διάφορων κοινωνικών ομάδων και οργανώσεων,
- την στήριξη, επιβράβευση και ανάδειξη της προσπάθειας του εγχειρήματος των περιαστικών καλλιεργητών,
- την περιβαλλοντική αναβάθμιση της περιοχής με την αύξηση του ποσοστού πρασίνου σε επίπεδο δήμου και την ανάδειξη του Ξηροποτάμου με οικολογικά κριτήρια
- τη δημιουργία μιας όασης με οικολογικό χαρακτήρα ως καταφύγιο τις θερμές ημέρες του καλοκαιριού, αναδεικνύοντας την αυτοφυή υψηλή και χαμηλή βλάστηση και διαμορφώνοντας χώρους με αρωματικά φυτά και οπωροφόρα δέντρα,
- τη διαμόρφωση ενός χώρου με σκοπό την προώθηση εναλλακτικού τουρισμού,
- τη δημιουργία ενός χώρου συνύπαρξης οργανώσεων και κινημάτων, με κοινωνικά στοιχεία δίνοντας την ευκαιρία στους καλλιεργητές οι οποίοι έχουν βιοποριστικό πρόβλημα, να προωθούν τα προϊόντα τους σε ειδικό χώρο,
- τη δημιουργία χώρων πολιτισμού με αμφιθέατρο, αναψυκτήριο και διαμόρφωση εκθεσιακών – εκπαιδευτικών χώρων, χρησιμοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές και ανακυκλώσιμα υλικά.

Ένας από τους βασικούς παράγοντες υλοποίησης αυτής της πολιτικής είναι η απόδοση των ανενεργών στρατοπέδων στην τοπική κοινωνία με σκοπό τη βελτίωση ποιότητας ζωής των πολιτών.

Η κρίση των τελευταίων χρόνων προώθησε τα εγχειρήματα σχετικά με την αστική γεωργία και τους δημόσιους χώρους και υποχρέωσε την Πολιτεία να αφουγκραστεί τις ανάγκες των ανθρώπων και τις αλλαγές στον τρόπο ζωής. Η έρευνα έλαβε υπόψη τις ευαισθησίες και τις ανησυχίες των κατοίκων της περιοχής με στόχο να ακουστεί η άποψή τους σχετικά με το μέλλον του «Καρατάσιου».

«Ένα τοπίο δεν είναι όπως το αντιλαμβάνονται μερικοί, κάποιο απλώς σύνολο γης, φυτών και υδάτων. Είναι η προβολή της ψυχής ενός λαού πάνω στην ύλη» (Οδυσσέας Ελύτης).

***Η Κριστίνα Ηλέκτρα Μακνέα είναι Χημικός Μηχανικός, ΑΠΘ, Msc στον Περιβαλλοντικό σχεδιασμό, Msc στην Αρχιτεκτονική Τοπίου**